

مرکز تحقیقات استراتژیک
معاونت پژوهش‌های سیاست خارجی

گزارش

شماره ۱۹۹

مرداد ۱۳۹۵

محمد زارع
پژوهشگر مرکز تحقیقات استراتژیک

چین و استقرار سامانه ضد موشکی در کره جنوبی

مقدمه

فعالیت‌های چین در تنگه تایوان و دریای چین جنوبی را رصد و رهگیری نماید. دقیقاً یکی از نگرانی‌های اساسی چین از استقرار این سامانه به همین توان پوشش راداری گسترده این سامانه برمی‌گردد. مقامات سیاسی و همچنین کارشناسان نظامی چین معتقدند که سیستم دفاع ضد موشکی تاد بسیار بزرگتر و گسترده‌تر از نیازهای امنیتی و دفاعی کره جنوبی است. از منظر چینی‌ها، چین سامانه‌ای با توان راداری بسیار پیشرفته، صرفاً در راستای کنترل تهدیدات موشکی کره شمالی نیست و می‌تواند انگیزه‌های دیگری به خصوص مهار و رصد فعالیت‌ها و اقدامات چین را نیز هدف گرفته باشد. کارشناسان دفاعی چین معتقدند که سیستم دفاع موشکی پاتریوت PAC-3 کره جنوبی از توانایی لازم برای برخورد و مقابله با تهدیدات موشکی کره شمالی برخوردار است و نیازی به سامانه دفاع موشکی تاد ندارد.

بیانیه‌های رسمی چین و همچنین گزارش دفاعی سال ۲۰۱۵ چین، حضور آمریکا در نزدیکی این کشور را از جمله مهم‌ترین عوامل ایجاد بی‌ثباتی

تلاش آمریکا و کره جنوبی برای استقرار سامانه ضد موشکی تاد^۱ در کره جنوبی علاوه بر اینکه باعث ایجاد نگرانی و تهدید برای چین شده است همچنین امکان گسترش مسابقه تسلیحاتی در میان کشورهای شرق و شمال شرق آسیا را نیز افزایش داده است. این سامانه که بنا بر اظهارات مقامات دفاعی کره جنوبی قرار است تا پایان سال ۲۰۱۷ در این کشور مستقر شود و در حال حاضر دو کشور آمریکا و کره جنوبی در حال جاگزینی برای آن می‌باشند، می‌تواند تأثیرات بسزایی بر معادلات امنیتی منطقه داشته، تحکیم روابط استراتژیک چین و کره شمالی را در پی داشته و توسعه و گسترش موشک‌های بالستیک و هسته‌ای کره شمالی را به همراه داشته باشد. وزیرای دفاع دو کشور آمریکا و کره جنوبی بیان داشته‌اند که این سیستم با توان پوشش راداری ۴ هزار کیلومتری علاوه بر اینکه می‌تواند امنیت کشور و مردم کره جنوبی را تامین نماید همچنین می‌تواند اقدامات و

1. Terminal High Altitude Area Defense (THAAD)

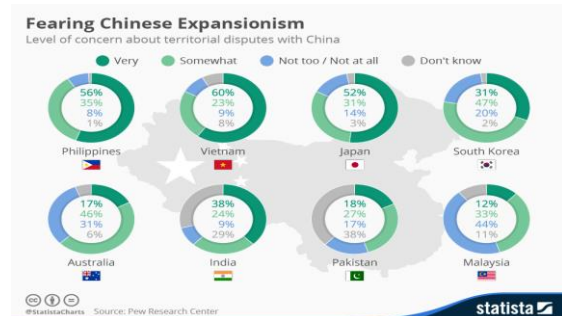
مطلب در مقاله مشترکی که دو تن از نویسندگان واقع‌گرای آمریکایی یعنی جان میرشایمر و استفن والت در نشریه فارین افرز در ماه گذشته منتشر کردند نیز مورد تاکید قرار گرفته است. اگرچه میرشایمر و والت استراتژی Offshore Balancing را به عنوان یک استراتژی کارآمد برای آمریکا در مقطع فعلی به منظور مدیریت تحولات و معادلات منطقه‌ای و بین‌المللی پیشنهاد می‌نمایند اما تنها در مورد چین استثناء قائل شده و تاکید دارند که آمریکا برای کنترل چین می‌بایست کنترل و حضور بیشتری در صحنه و معادلات امنیتی منطقه‌ای در شرق آسیا و آسیا پاسفیک داشته باشد. در راستای همین مفروض، مک کین رئیس کمیته تسلیحات سنای آمریکا نیز در ملاقات با رئیس جمهور تایوان در ۵ ژوئن ۲۰۱۶ بر گسترش حمایت‌های این کشور از تایوان تاکید نمود و بیان داشت که این کشور می‌بایست سهم و میزان بودجه دفاعی خود را به ۳ درصد از تولید ناخالص ملی افزایش داده و سرمایه‌گذاری‌های بیشتری بر توانمندی‌های دفاعی خود انجام دهد. اواما نیز در آکادمی نیروی هوایی آمریکا در کلرادو از کنگره این کشور خواست تا قوانین دریایی سازمان ملل را برای افزایش توان نقش‌آفرینی این کشور در دریای چین جنوبی تصویب نماید. در هر حال واقعیت آن است که تحولات منطقه شرق و شمال شرق آسیا یکی از کانون‌های جدی تمرکز و توجه ایالات متحده است و چگونگی مدیریت سازه‌های امنیتی موجود در منطقه می‌تواند چگونگی شکل‌دهی به محاسبات آینده قدرت را سامان بخشد. باید دانست که امنیتی نمودن تهدید چین در منطقه شرق آسیا و به خصوص در دریای شرقی و جنوبی چین یکی از دستور کارهای اساسی تصمیم‌سازان و همچنین تحلیل‌گران آمریکایی برای

در منطقه و همچنین تولید دغدغه و آسیب‌های امنیتی برای چین می‌داند. نگاه تحلیلگران و نظامیان ارتش خلق چین هم تا حدود زیادی در همین راستا است. به عنوان مثال در گزارشی که یکی از ژنرال‌های ارتش خلق در مجله نظامی ارتش خلق نوشته بیان میدارد که آمریکا وارد زنجیره اول و دوم حلقه‌های امنیتی چین یعنی جزایر مورد حاکمیت این کشور شده است و به منظور توسعه نفوذ و تاثیرگذاری خود در منطقه، کره جنوبی و ژاپن را به عنوان لنگرگاه‌های شمالی و فیلیپین و استرالیا را هم به عنوان لنگرهای جنوبی خود قلمداد کرده است. لذا از نقطه نظر چینی‌ها هرگونه نزدیکی و مجاورت آمریکا در محیط‌های فوری امنیتی این کشور، تهدیدی جدی برای امنیت ملی چین محسوب می‌شود. چینی‌ها معتقدند که آمریکا تلاش دارد تا به دو طریق محاصره نظامی این کشور و همچنین تلاش برای تحول نرم در ساختار سیاسی و اجتماعی چین به ضعف کردن چین بپردازد. در تحقیق و نظر سنجی که در میان ۳۰۰ تحلیل‌گر و کارشناس دانشگاهی چین در سال ۲۰۱۲ نسبت به استراتژی توازن سازی مجدد اواما انجام شده بود بالغ بر ۸۰ درصد از این کارشناسان آن را تهدیدی آشکار برای امنیت ملی چین بیان کرده‌اند. در هر حال به نظر می‌رسد که تلاش برای استقرار سامانه دفاع ضد موشکی تاد در مقطع کنونی به عنوان یکی از مکانیسم‌های آمریکا برای محاصره نظامی چین و کنترل بهتر اقدامات و فعالیت‌های این کشور در تایوان و دریای چین جنوبی باشد. به بیان دیگر به نظر می‌رسد که آمریکا استراتژی «کنترل و حضور در صحنه» برای مهار چین را بر استراتژی Offshore Balancing یا کنترل از راه دور ترجیح داده است. این

در جزیره کره و شمال شرق آسیا را دچار تغییر نموده و همچنین باعث شود تا کره شمالی به سمت توسعه بیشتر موشک های بالستیک و تسلیحات هسته‌ای خود به خصوص برای هدف قرار دادن منبع اساسی تهدید یعنی ایالات متحده حرکت نماید. در مجموع باید گفت که استقرار این سامانه در کره جنوبی از منظر برخی تحلیل‌گران نوید بخش یک جنگ سرد جدید خواهد بود که در آن، چین، روسیه و کره شمالی در یک طرف و آمریکا، کره جنوبی و ژاپن و همچنین دیگر متحدان منطقه‌ای آمریکا در سوی دیگر قرار دارند. استقرار این سامانه و تشدید رقابت‌ها بامنیتی در شرق آسیا می‌تواند این نتیجه را هم در بر داشته باشد که گفتگوهای استراتژیک و اقتصادی چین و آمریکا که هشتمین دور خود را در ماه گذشته پشت سر گذاشت، توان مدیریت رقابت‌های استراتژیک و همچنین سوء برداشت‌های ایجاد شده در روابط متقابل چین و آمریکا را ندارد و این مسئله نمی‌تواند سوء برداشت‌های اساسی ناشی از جابجایی در سلسله مراتب قدرت میان دو بازیگر را اصلاح نماید.

تقویت روابط متحدین منطقه ای خود در شرق آسیا و همچنین تامین بسترهای حضور گسترده تر در این منطقه جهت شکل دهی بهتر به معماری امنیتی آینده در منطقه است. نتایج تحقیقات و نظرسنجی‌های مختلف نشان می‌دهد که آمریکا در این مسیر نیز تا حدود زیادی موفق شده است. به عنوان مثال در نظرسنجی که موسسه پیو در ارتباط با میزان ترس از گسترش گرایی چین انجام داده است می‌توان به خوبی این مسئله را مشاهده نمود. نتایج این نظرسنجی نشان می‌دهد که تقریباً ۸۶ درصد از جامعه نمونه فیلیپینی، ۸۳ درصد از جامعه آمارای ویتنامی، ۸۳ درصد از جامعه آمارای کره جنوبی، گسترش گرایی چین را به عنوان یک تهدید جدی برای امنیت خود بیان داشته اند.

در واقع وجود چنین نگرش‌هایی نسبت به چین در شرق آسیا که بخش زیادی از آن در نتیجه تلاش‌های آمریکا برای امنیتی کردن تهدید این کشور در منطقه صورت گرفته است می‌تواند به حضور و گسترش بیشتر آمریکا در معادلات منطقه به طرق مختلف از جمله استقرار سامانه تاد در کره جنوبی مشروعیت بخشد. از منظر چین استقرار این سامانه می‌تواند خسارت جدی به منافع امنیتی استراتژیک چین وارد آورده و توازن امنیتی در منطقه را دچار چالش نماید. اجرایی شدن این سیستم می‌تواند توازن ژئوپلیتیکی